

Generální štáb

Generální štáb (GŠ) Československé lidové armády (ČSLA) byl centrem a zároveň mozkiem armády. Podléhal federálnímu ministerstvu národní obrany (FMNO) a jeho úkolem bylo organizačně zabezpečit obranu státu. ČSLA v čele s GŠ byla vedle Sboru národní bezpečnosti (SNB) a Lidovými milicemi (LM) považována za oporu komunistického režimu. GŠ proto na počátku 70. let zpracoval na pokyn ÚV KSČ a Rady obrany státu tzv. „Centrální plán mimořádných bezpečnostních opatření“ (MBO).

V listopadu 1989 tak byla ČSLA po stránce organizační i technické plně připravena potlačit jakoukoliv tzv. protispolečenskou akci. Samotná armáda se na zásahu na Národní třídě nepodílela. První reakce velení armády na nastalou situaci lze zaznamenat v pondělí 20. listopadu, kdy federální ministr národní obrany, armádní generál Milan Václavík, svolal radu FMNO na čtvrtek 23. listopadu. Následující den, v úterý 21. listopadu, plně podpořil ÚV KSČ. O dva dny později, ve čtvrtek 23. listopadu, se uskutečnila v budově bývalé kadetky Na Valech avizovaná schůzka představitelů FMNO, GŠ, velitelů jednotlivých vojenských okruhů, armád a divízi, vysokých vojenských škol a politických zástupců ČSLA. Došlo zde k upřesnění situace a byly vydány pokyny pro prověrku připravenosti jednotlivých složek a prostředků k mimořádnému bezpečnostnímu opatření. Bez ohledu na to, že k vyhlášení MBO bylo třeba rozkazu federálního ministra vnitra a souhlas ÚV KSČ nebo předsedy Rady obrany státu, začíná být plán bez těchto náležitostí prováděn. Začátek pohotovosti byl stanoven na 8.00 v pátek 24. listopadu 1989. Byl vydán „Rozkaz pro vyčlenění sil a prostředků k zabezpečení klidu a pořádku na území ČSSR“.

Téhož dne, 24. listopadu, se v budově GŠ uskutečnila porada mezi pracovníky federálního ministerstva vnitra (FMV) a členy GŠ. Cílem schůzky bylo dohodnout případnou spolupráci obou silových složek státu. Za GŠ se zúčastnili náčelník GŠ gen. Miroslav Vacek, gen. Karel Ducháček, gen. Josef Vincenc, gen. Florián Rygál. Z FMV přišel první náměstek FMV, náčelník StB generálporučík Alojz Lorenc a náčelník II. správy SNB plk. Karel Vykypěl. Zástupci FMV byli v plánu dalšího postupu opatrnější, ale armáda byla připravena zasáhnout. Ze zúčastněných je vybrán velitel zasahujících armádních jednotek v Praze gen. F. Rygál.

GŠ pokračoval v organizaci akce, která nesla jméno ZASAH. Postupně pro ni byly vyčleněny potřebné síly a v Praze se začala připravovat akce VLNA. Jejím cílem bylo zajistit fungování televize a rozhlasu po jejich obsazení. Poté náčelník GŠ hlásil ministru obrany připravenost ČSLA zasáhnout. Ten se snažil získat souhlas k použití armády, avšak bezúspěšně. ÚV KSČ nepočítal s použitím armády proti opozici a nově zvolený generální tajemník Karel Urbánek vojenské řešení odmítl. Síly vyčleněné k akci ZASAH však byly vzhledem k provedeným opatřením do tohoto data připraveny k nasazení. V prvním prosincovém týdnu se činnost GŠ štábu ČSLA vrátila zpět do normálního stavu a novým federálním ministrem národní obrany ve „vládě národního porozumění“ se stal náčelník GŠ gen. Miroslav Vacek. Paradoxně tak právě člověk, který patřil k organizátorům akce ZASAH, zrušil rozkazem z 22. prosince 1989 „Rozkaz pro vyčlenění sil a prostředků k zabezpečení klidu a pořádku na území ČSSR“.

Pavel Bek

Foto: Federální ministr národní obrany, armádní generál Milan Václavík
(Zdroj: ČTK)